

Lars Erslev Andersen om de kommende måneder:

color>

Efter alt at dømmen bliver der endnu mere krig i Mellemøsten

Kampen om IS? tabte territorier i fuld gang. Og det kan bestemt ikke udelukkes at Trumps konfrontative linje mod Iran vil betyde at han sender flere amerikanske tropper til Syrien og Irak.

Analyse af Lars Erslev Andersen

HAVDE MAN håbet på at befrielsen af territorier fra Islamisk Stat ville føre til mere fred og orden kan man godt glemme det. Vinteren i Mellemøsten bliver efter alt at dømmen præget af endnu mere krig end tidligere.

Første fase i krigen mod Islamisk Stat er ved at være overstået.

De shiamuslimske folkemilitser rykker ? sammen med den irakiske hær ? ind i de sidste rester af Islamisk Stats territorium i Irak. Samtidig forbereder de erobringen af de omstridte olieområder omkring Kirkuk fra kurderne. En konsekvens er, at Iran er massivt tilstede både i Irak og i dele af Syrien. Oplandet omkring Damaskus kontrollerer iranerne i samarbejde med Libanons Hizbollahmilitser. Dermed er Israels to største fjender (nr.3 er Hamas) militært styrket tæt på grænsen til den jødiske stat. Ifølge Israels forsvarsminister Lieberman forbereder landet sig på krig mod Hizbollah i både Syrien og Libanon.

Samtidig buldrer den amerikanske præsident løs om øget konfrontation mod Iran. Ved en pressekonference i fredags (13/10) erklærede han, at Iran siden 2013 har udnyttet Islamisk Stats succes i Irak og Syrien til at øge sin indflydelse i det arabiske Mellemøsten. Det har han jo ret i: I både Irak og Syrien deltager Irans Revolutionsgarde aktivt i kampen mod Islamisk Stat ? og i Irak har iranerne endda koordineret indsatsen med USA. Og Trump taler nu åbent om at Iran skal rulles tilbage fra Syrien og Irak. Iranens aktive militære medvirken i krigen mod Islamisk Stat var velkommen mens Islamisk Stat endnu kontrollerede territorium. Men nu anser USA Irans indsats som terrorisme, der skal straffes.

Men Trump har hverken forklaret, hvordan han vil straffe Iran eller presse Revolutionsgarden ud af Syrien og Irak. Det står dog krystalklart at Iran ikke frivilligt trækker sig hjem. Og Iran vil heller ikke genforhandle atomaftalen, som Trump ønsker skal dække flere emner herunder Irans tilstedeværelse i det arabiske Mellemøsten.

Opgøret efter Islamisk Stats nederlag er allerede begyndt.

Hvem får IS' territorier i Irak? Som nævnt er de irakiske styrker på vej i stilling i områderne omkring Kirkuk ? men de irakiske kurdere har samtidig mobiliseret deres peshmergastyrker til forsvar af de områder, de erobrede i 2014 (da de forsvarede sig mod IS).

Ved forhandlinger mellem Rusland, Iran og Tyrkiet har man talt sig frem til oprettelsen af afspændingszoner. Iran og Tyrkiet er blevet enige om at stække kurderne ? både i Irakisk Kurdistan og i Syrien. Tyrkiet har allerede sendt tropper ind i Idlib i Syrien hvor de skal bekæmpe de syriske kurdere (rygtet vil vide at Tyrkiet her arbejder sammen med de islamistiske grupper ? inklusiv den al-Qaida-forbundne gruppe Jabhat Fath al-Sham, som ganske vist har erklæret sig fritstillet i forhold til al-Qaida-ledelsen men dog stadig må ses som en al-Qaida-tilknyttet gruppe).

Israel har optrappet sine bombetogter ind i Syrien. Målene: Hizbollahs forbindelsesruter til Libanon. Krigsretorikken mellem Israel og Hizbollah bliver stadig hårdere. I IS? hovedstad Raqqa er amerikanerne aktive med at køre sig selv og deres allierede i stilling ? det samme gør Rusland og Bashar al-Assads regime.

Trump har hverken forklaret, hvordan han straffe Iran eller presse Revolutionsgarden i Syrien og Irak

Ingen tvivl: USA er på vej tilbage til Mellemøsten, Mange har hånet præsident Obama for at trække USA ud af regionen, for sit svigtende mod til at indsætte amerikanske tropper og især for beslutningen om ikke at bombe løs i Damaskus, da Assadregimet i 2013 overtrådte hans ?røde linje? og tog kemiske våben i brug. Men kritikerne kan nu ånde lettet op nu: USA er på vej tilbage på scenen.

Set i historiens bakspejl må man dog spørge om det virkelig var en gylden tid ,der begyndte, da George W. Bush kastede USA ind i krig i Irak i 2003 med opbakning fra især en vestlig kreds af lande, herunder Danmark. Var det bedre, den gang USA fjernede Saddam Hussein og hans rædselsregime? Amerikanerne åbnede en Pandoras æske af konflikter hvis eftervirkninger verden i dag ser i Irak og Syrien. Det banede vejen for en iransk offensiv ind i det arabiske Mellemøsten ? og dermed for den direkte militære rivalisering mellem Saudi-Arabien og Iran, der leder henholdsvis en sunni- og en shia-muslimsk lejr. Var det bedre dengang, fordi Rusland ikke var blandet ind i Mellemøsten? Dengang kappedes de stridende parter om at rejse på besøg i Washington ? i dag stiller perlerækken af mellemøstlige ledere sig i kø for at sidde over for Putin (senest var Saudi-Arabiens konge på besøg i Moskva ? som den første saudiske regent nogensinde).

Ville det have været bedre at præsident Obama i 2013 havde indledt en krig i Syrien med henblik på at bombe den syriske præsident ud af regeringskontorerne? Det synes mange at mene. Selv mange af dem, der var de hårdeste kritikere af George W. Bush og hans Irakkrig har sukket efter en ny

amerikansk militær offensiv i Mellemøsten og hånet Obama for at han ikke indledte den.

Trump ønsker ikke det eftermæle, at også han var tøvende i Mellemøsten. Men er en amerikansk offensiv virkelig bedre for regionen og for verden?

Amerikanerne åbnede en Pandoras æske af k

Det banede vejen for en iransk offensiv ind i

arabiske Mellemøsten ? og dermed for den d

militære rivalisering mellem Saudi-Arabien o

Med stadig større tydelighed aftegner der sig to lejre, der vil kæmpe om at bestemme magtbalancen i Mellemøsten.

Den ene front udgøres af de lande, der forhandler om Syrien i Astana ? nemlig Rusland, Iran og Tyrkiet. Rusland har lov at fastholde Bashar al-Assad på magten i Syrien Tyrkiet har accepteret dét ? og til gengæld fået grønt lys til at bombe kurdere (bl.a. dem, USA har allieret sig med). Og Iran har grønt lys til at drive en kile så bred som en motorvej ind i det arabiske Mellemøsten ? hele vejen til Damaskus. Denne front støttes både af Hizbollah og den irakiske regering i Bagdad (mens Kina lurepasser og holder sig diskret i baggrunden).

Den anden front udgøres af Saudi-Arabien, Israel og USA. Ledelsen er det nye triumvirat i Mellemøsten: Saudi-Arabiens kronprins Mohammad bin Salman, Israels ministerpræsident Benjamin Netanyahu og Donald J. Trump (mens hans egen udenrigsminister Rex Tillerson ser undrende og forpudset til fra sit kontor i Udenrigsministeriet i Foggy Bottom). Denne front samler sig dogmatisk om den opfattelse, at Iran er roden til at ondt i Mellemøsten. Det handler ikke blot om at undgå at Iran udvikler atomvåben. Efter dette triumvirats vurdering er Iran kraftcenteret i en ondskabens centrifuge. Iran spreder masseødelæggelsesvåben og misligholder internationale aftaler (som f.eks. Atomaftalen). Iran støtter og terror- og oprørsgrupper i overalt i Mellemøsten (men især i Yemen, Bahrain, Libanon, Syrien, Irak og de palæstinensiske områder). De

mener, at Iran står bag organisering af global terrorisme, destabilisering både globalt og regionalt og i det hele taget udgør en eksistentiel trussel mod både Israel og USA.

Dette billede af Iran har kronprinsen i Saudi-Arabien og Israels Netanyahu tegnet mange gange og det blev bekræftet af Trump, da han i fredags forklarede hvorfor han ikke vil blåstempe atomaftalen. Hizbollah i Libanon og Hamas i Gaza fremstilles af triumviratet som Irans tro væbnere og derfor rettes der også en voksende militær trussel mod både Libanon og Gaza.

Hvor langt vil Trump gå?

Nu har den amerikanske kongres 60 dage til at finde ud hvad den vil stille op med Atomaftalen. USA kan søge at få aftalen genforhandlet, men det vil Teheran nægte. Alternativt kan Kongressen genindføre sanktioner mod Iran. Det kommer måske til at ske. Hvis Trump ikke mener Kongressen er hård nok i filten over for Iran kan han ? som han truede med i sin tale i fredags ? ?terminere? aftalen. Det vil han sikkert gøre. Dermed er forhandlingsvejen med Iran endt i en blindgyde. Den eneste vej videre synes at være: Konfrontation, måske krig.

Den diplomatiske platform, Obama-regeringen sammen med EU, FN og Rusland fik etableret, er nu revet ned af det nye mellemøstlige triumvirat med Trump i spidsen. Trumps kritikere mener, hans afvisning af Atomaftalen efterlader USA alene i det internationale diplomati. Det er ikke helt rigtigt ? for Trump har fuld opbakning fra Saudi-Arabien og Israel.

Denne udvikling peger i retning af mere krig og mindre

diplomati.

I sin valgkamp gjorde Trump ?strategisk uforudsigelighed? til et dogme i sin sikkerhedspolitik. Realiteten er, at hans Mellemøstpolitik er deprimerende forudsigelig. Den bygger på udelt støtte til Israel, en ukritisk alliance med Saudi-Arabien og kompromisløs konfrontation overfor Iran. Egypten, Bahrain og Forenede Arabiske Emirater bakker op om linjen ? mens Qatar nærmer sig den modsatte front og sætter sin lid til (NATO-landet) Tyrkiet, hvis position er meget kompleks.

Det er kun et af mange uafklarede spørgsmål. Trumps Mellemøstpolitik fremstår som et monstrøst paradoks, der hvirvler en syndflod af uforudsigelige konflikter op. Men dem, der har ønsket sig at se USA vende tilbage til Mellemøsten, kan glæde sig: Trump er kommet for at blive. Det er næppe tilfældig at det var Saudi-Arabien, han besøgte først på sin rejse til regionen ? hvorefter han fortsatte

til Israel. Det er altså i Riyadh og Jerusalem, at vi skal studere konturerne af Trumps Mellemøstpolitik. Det ved de efterhånden godt i Teheran. ?

Trump's Mellemøstpolitik fremstår som et m paradoks, der hvirvler en syndflod af uforu konflikter op

Lars Erslev Andersen (f. 1956) er seniorforsker i international sikkerhed med fokus på terrorisme og Mellemøsten på Dansk Institut for Internationale Studier. ILLUSTRATION: Præsident Trump før sin tale om Iran, i 'The Diplomatic Reception Room' i Det Hvide Hus, fredag 13/10 2017 [foto: AP Photo/Susan Walsh/Polfoto]
